

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

2026-04-15

Ärendenummer:
NV-NV-25-056152

Lägesbeskrivning av regeringsuppdraget om PFAS-förorenade områden (RUPFO)

1. RUPFO

Texten utgör en del av den årliga lägesbeskrivningen av arbetet med förorenade områden som lämnas till regeringen senast den 15 april. Dokumentet ska sammanfatta de insatser och åtgärder som genomförts under 2025 och som ingått i arbetet med Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om PFAS-förorenade områden.

1.1 Inledning

I regleringsbrevet för 2022 (M2021/01846) gav regeringen Naturvårdsverket i uppdrag att under 2022–2024 utveckla och stärka den nationella samordningen och vägledningen kring problemen med PFAS-förorenade områden och styra arbetet framåt. Uppdraget, som benämns RUPFO, förlängdes den 22 juni 2023 (KN2023/02606) till 2025. I Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2025 utvecklades regeringsuppdraget till följande skrivning:

”Åtgärder för hantering av PFAS-förorenade områden

Naturvårdsverket ska under 2025–2027 fortsatt arbeta med att utveckla och stärka den nationella samordningen av och tillsynsvägledningen om hantering av PFAS-förorenade områden i syfte att driva arbetet framåt. I samordningsansvaret ingår att i dialog med länsstyrelserna utveckla kartläggningen av PFAS-förorenade områden samt att ge förslag på en samhällsekonomiskt och miljömässigt effektiv hantering av PFAS-förorenade områden och på eventuella åtgärder.

Naturvårdsverket ska vid genomförandet av uppdraget inhämta synpunkter från berörda offentliga aktörer som är betydande innehavare av PFAS-förorenade områden. Naturvårdsverket ska också inhämta synpunkter från Sveriges geologiska undersökning (SGU), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och länsstyrelserna. Genomförandet av uppdraget och dess resultat ska årligen rapporteras i den lägesredovisning om förorenade områden som Naturvårdsverket lämnar till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 15 april.”

Naturvårdsverket leder projektet och uppdraget genomförs i samverkan med andra berörda statliga myndigheter och aktörer. Inom RUPFO samverkar Naturvårdsverket med Statens geotekniska institut (SGI) och Sveriges geologiska undersökning (SGU) om teknikutveckling och forskning, för att öka takten i arbetet med att kunna åtgärda områden som förorenats av PFAS. Även SGI:s regeringsuppdrag förlängdes under 2023 genom regeringsbeslut (KN2023/02439) och uppdraget kommer slutrapporteras i september 2026. Läs mer om uppdraget i bilaga 1 kapitel 9, till lägesbeskrivningen.

Syftet med detta dokument är att utgöra en del av den årliga lägesbeskrivningen av arbetet med förorenade områden som lämnas till regeringen senast den 15 april. Dokumentet ska sammanfatta de insatser och åtgärder som genomförts under 2025 och som ingått i arbetet Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om PFAS-förorenade områden.

1.2 Bakgrund – projektstruktur RUPFO

RUPFO delas i projektplanen in i fyra delprojekt som ska fokusera på olika delar av problematiken kring PFAS-förorenade områden. Under 2023 tillkom även ett sidoprojekt i regeringsuppdraget, en konsekvensanalys av SGI:s förslag till generella riktvärden för PFAS4 i förorenad mark.

1.2.1 Delprojekt 1

Delprojektet fokuserar på kartläggning av PFAS-förorenade områden. Syftet är att få en bättre helhetsbild över det totala antalet PFAS-förorenade områden som finns i Sverige. Kartläggningen skapar förutsättningar för att rikta insatser till de områden som ger störst nytta för människors hälsa och miljön.

1.2.2 Delprojekt 2

Delprojektet fokuserar på förvaltning av PFAS-förorenade områden. Många PFAS-förorenade områden kan vara svåra att helt avhjälpa med dagens åtgärdstekniker. I väntan på forskning och teknikutveckling behöver dessa områden förvaltas på ett sätt som minimerar spridning av PFAS som riskerar att påverka människors hälsa, miljön och naturresurser, så som dricksvatten. Det saknas idag en samlad tillsynsvägledning som innefattar alla relevanta delar som rör förvaltning av ett PFAS-förorenat område.

1.2.3 Delprojekt 3

Delprojektet fokuserar på riskbedömning och åtgärder av PFAS-förorenade områden. Delprojektet syftar till att ta fram vägledning om riskbedömning av PFAS-förorenade områden och hur dessa risker kan avhjälpas mer långsiktigt. Arbetet i delprojektet sker med stöd av SGI och SGU, bland annat baserat på myndigheternas pågående regeringsuppdrag om PFAS (RU PFAS).

1.2.4 Delprojekt 4

Delprojektet syftar till att skapa drivkraft att arbeta med PFAS-förorenade områden, både i ett kortsiktigt och långsiktigt tidsperspektiv. Inom projektet utreds och jämförs kostnader för att vidta spridningsbegränsande åtgärder med kostnader som uppkommer om föroreningarna fortsätter spridas i avvaktan på ny åtgärdsteknik.

1.2.5 Generella riktvärden för PFAS i förorenad mark

Naturvårdsverket har i samarbete med SGI intensivt arbetat med en samhällsekonomisk konsekvensanalys av det förslag till generella riktvärden för PFAS4 i mark som SGI skickade på remiss under 2022.

En del i arbetet har varit att genomföra en konsekvensanalys som väger nyttor och kostnader med att införa generella riktvärden. Naturvårdsverket tog i dessa delar stöd av en konsult som redovisade sitt underlag hösten 2025. Parallellt med detta arbete har Naturvårdsverket tillsammans med SGI arbetat vidare med att analysera

olika aspekter och behov av tillsynsvägledning kopplat till riktvärden för PFAS i mark. Naturvårdsverket har också sett över eventuella kopplingar till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2025/2360 av den 12 november 2025 om markövervakning och markresiliens (lag om markövervakning), även kallat markdirektivet, ett arbete som fortsätter 2026.

1.3 Genomförda aktiviteter 2025

Projektet som helhet fokuserar på fem huvudinriktningar som alla är beroende av varandra och som genomsyrar alla delprojekten:

- samverkan och samordning,
- vägledning och tillsynsvägledning,
- kartläggning och prioritering,
- kunskapsuppbyggnad samt
- kommunikation.

1.3.1 Samverkan och samordning

Samverkan och samordning är en förutsättning för ökad åtgärdstakt. Samverkan skapar förutsättningar att sprida information, stöd och vägledning vilket hjälper till att öka takten i åtgärdsarbetet.

Samverkan inom statens förorenade områden

Samverkan har under 2025 fortsatt mellan berörda statliga myndigheter, bland annat i den särskilda PFAS-gruppen inom ramen för Samverkan om statens förorenade områden och områden med oexploderad ammunition (SFO). Under hösten 2025 anordnade SFO en myndighetsträff i Uppsala med fokus på samverkan och erfarenhetsåterföring kring pilotprojekt. Bland annat redovisade SGI utvalda resultat från sitt regeringsuppdrag RU PFAS.

Samverkan med myndigheten för civilt försvar

Enligt Myndigheten för civilt försvar, MCF:s regleringsbrev för 2025 (som tidigare hette Myndigheten för samhällsskydd och beredskap), ska MCF, i samarbete med Naturvårdsverket och SGU, ge stöd samt vägledning till kommunal räddningstjänst när det gäller hantering av brandövningsplatser och brandstationer som är förorenade av PFAS. En tät samverkan och samordning pågår därför för att tillsammans med MCF vägleda de kommunala räddningstjänsterna och deras tillsynsmyndigheter kring arbetet med PFAS-förorenade områden. Stöd och vägledning har erbjudits i form av digitala webinarier och fysiska träffar. Informationen och stödet från MCF, Naturvårdsverket och SGU har bidragit till en större medvetenhet kring problematiken samt bidragit till att medvetandegöra Sveriges räddningstjänster om det ansvar som principen ”förorenaren betalar” medför för en verksamhetsutövare. Arbetet samordnas också med den nationella tillsynstrategin för 2026–2029. Naturvårdsverket bedömer att arbetet kommer resultera i att mängden egeninitierade utredningar och åtgärder av PFAS-förorenade brandövningsplatser och brandstationer kommer att öka.

Samverkan med länsstyrelserna

Under 2025 har samverkan fortsatt mellan Naturvårdsverket och länsstyrelserna kring den kartläggning av PFAS-förorenade områden som sker inom ramen för regeringsuppdraget. I början av 2023 tillsatte länsstyrelserna två PFAS-samordnare som håller ihop de 21 länens arbete med PFAS. Samordnarna är även Naturvårdsverkets kontaktpunkt för arbetet med regeringsuppdraget. Samordningsrollen tar upp 50 % av de två handläggarnas arbetstid vardera (och motsvarar därmed totalt en heltidstjänst). Länsstyrelserna har även byggt upp en organisation med en kontaktperson för PFAS-arbetet på varje länsstyrelse, vilka har löpande kontakt med PFAS-samordnarna. I kontaktpersonsnätverket diskuteras olika PFAS-frågor samt arbete och framdrift inom RUPFO. Vid behov har nätverket även workshops där de gemensamt diskuterar olika frågor och dit Naturvårdsverket ibland bjuds in. Länen har under 2025 jobbat mycket med identifiering av potentiella PFAS-objekt, vilket utgjort underlag för att välja ut vilka objekt som är mest prioriterade för PFAS-inventering (läs mer under avsnittet om kartläggning och prioritering 1.3.3).

Samverkan med Försvarsinspektören för hälsa och miljö

Naturvårdsverket och länsstyrelserna har 2025 haft en fortsatt dialog med Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM) avseende kartläggning av PFAS-förorenade områden kopplade till försvarssektorn.

Samverkan med Försvarsmakten

Under 2025 har Naturvårdsverket och Försvarsmakten fortsatt pratat om samverkansmöjligheter för att öka åtgärdstakten för Försvarsmaktens PFAS-förorenade områden.

Övrig samverkan

Naturvårdsverket genomför också mycket annan samverkan i olika sammanhang kopplat till PFAS, både nationellt och internationellt. Några exempel är myndighetsnätverket för PFAS, det europeiska expertnätverket för förorenad mark Common Forums PFAS-grupp samt IVL:s Baltic Sea PFAS Network.

1.3.2 Vägledning och tillsynsvägledning

Det pågår ett kontinuerligt arbete med att uppdatera vägledning och tillsynsvägledning avseende PFAS-förorenade områden utifrån resultat i de olika delprojekten. Arbetet utgår till stor del från befintlig vägledning och avser att fylla de luckor i befintlig vägledning där specifik vägledning för PFAS-förorenade områden krävs. Syftet är att underlätta arbetet med att genomföra åtgärder och stoppa spridningen av PFAS från förorenade områden.

En viktig del av arbetet under 2025 har varit att analysera behovet av ny vägledning och tillsynsvägledning kopplat till utredningsalternativen i konsekvensanalysen för riktvärden i förorenad mark.

Tillsynsvägledning kommer inom ramen för regeringsuppdraget även tas fram för hur ett PFAS-förorenat område kan förvaltas på ett sådant sätt som minskar

spridning och exponering för PFAS i väntan på utveckling och etablering av metoder för långsiktigt hållbara avhjälpandeåtgärder. En stor del av arbetet har under 2025 gjorts inom ramen för initiativet Hållbara åtgärder, där samverkan med länsstyrelserna, SGU, SGI, FIHM, Forsvarsmakten och Miljöförvaltningen i Helsingborg har varit viktigt i arbetsprocessen.

1.3.3 Kartläggning och prioritering

För att få en bättre helhetsbild över det totala antalet PFAS-förorenade områden i Sverige pågår det inom regeringsuppdraget ett stort kartläggningsarbete där potentiellt PFAS-förorenade områden identifieras. Kartläggningen är en förutsättning för att kunna prioritera insatser till de områden som innebär störst risk för människors hälsa och miljön. Länsstyrelserna är särskilt utpekade i uppdraget men även andra berörda myndigheter bidrar i arbetet.

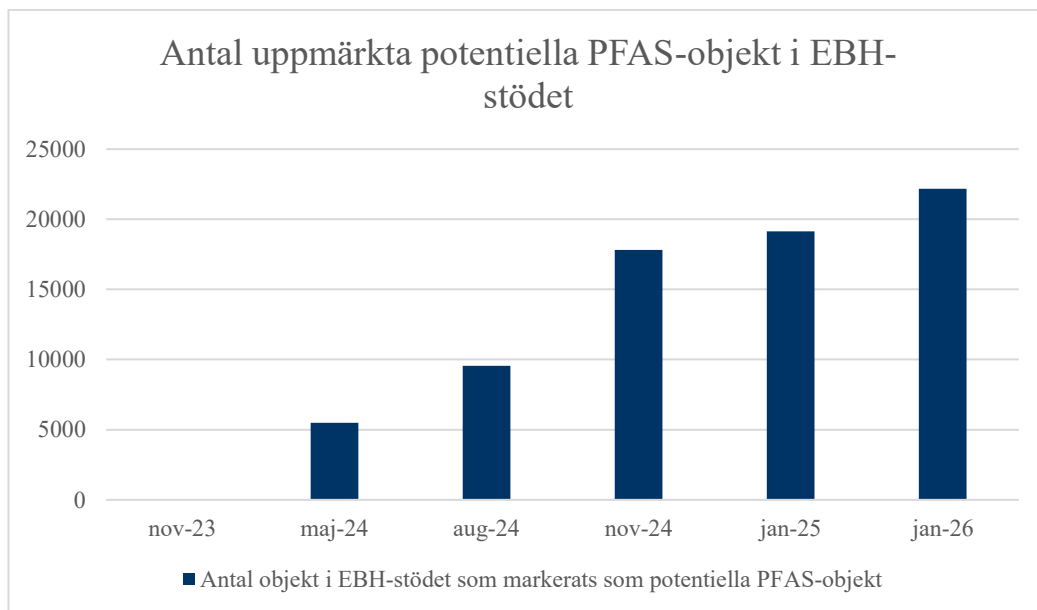
Arbetet med kartläggningen har lett till att hantering och utdrag av information i länsstyrelsernas databas för förorenade områden (EBH-stödet) förenklats och förbättrats. Det ger en mer enhetlig dokumentation och struktur, vilket underlättar för tillsynsmyndigheterna. Kartläggningen bedöms öka kunskapen om branscher som ger upphov till PFAS-förorenade områden och ge en mer heltäckande bild över antalet PFAS-förorenade områden i Sverige. På sikt kommer det underlätta att prioritera mellan olika förorenade objekt utifrån en ökad kunskap om var risker finns, vilket i förlängningen bidrar till lägre samhällskostnader.

Länsstyrelsernas arbete med kartläggning och prioritering

Under 2023 införde Naturvårdsverket möjligheten för länsstyrelserna att ansöka om statsbidrag för verifierande provtagning i misstänkt PFAS-förorenade områden. Syftet med bidraget är att kunna verifiera förekomst av PFAS, för att sedan kunna ställa krav enligt 10 kapitlet miljöbalken. För 2025 ansökte samtliga länsstyrelser om bidrag för verifierande provtagning av PFAS i totalt knappt 520 områden. Totalt beviljat bidrag under 2025 var 60 950 000 kronor. Sammanlagt har bidrag beviljats på 94 950 000 kronor för perioden 2023 till 2025, för provtagning i totalt cirka 860 områden.

En ny funktion för att indikera potentiell förorening lades till i EBH-stödet under 2023. Funktionen är till för att underlätta sökningar om misstänkt förorenade områden och bekräftat förorenade områden som förorenats av en viss typ av förorening, till exempel PFAS. Indikationen om potentiell förorening betyder inte att objektet faktiskt är PFAS-förorenat utan att objektet tillhör en bransch eller aktivitet som är associerad med PFAS-användning, vilket potentiellt kan ha resulterat i en PFAS-förorening.

Länsstyrelsernas PFAS-samordnare rapporterar att alla länsstyrelser är aktiva i arbetet med att kartlägga och inventera PFAS-förorenade områden. I januari 2025 fanns ca 19 000 objekt märkta som potentiella PFAS-objekt i EBH-stödet, och i januari 2026 så är siffran ca 22 000 objekt, se även figur 1.1. Arbetet med uppmärkning av potentiella PFAS-objekt kommer även att fortsätta under 2026.

Figur 1.1: Utveckling av antalet objekt i länsstyrelsernas databas EBH-stödet 2023 till 2025, vilka har märkts upp med den nya funktionen ”potentiell förorening PFAS”. ”Potentiell förorening PFAS” betyder inte att objekten är bekräftat PFAS-förorenade utan att objekten tillhör en bransch eller aktivitet som är associerad med PFAS-användning, vilket potentiellt kan ha resulterat i en PFAS-förorening.

Efter införandet av den nya funktionen ”taggar” i EBH-stödet 2023 så rapporterar länsstyrelsernas PFAS-samordnare att länen under 2025 fortsatt gå igenom och märka upp objekten i EBH-stödet med hjälp av taggarna.

Under 2025 har inventeringen påbörjats på de flesta län. Inventeringen går ut på att se över de potentiella PFAS-objekten i EBH-stödet med avseende på PFAS samt göra en bedömning om objektets riskklass borde ändras utifrån den tillkommande PFAS-aspekten. Det är ett svårt arbete eftersom det inte finns så mycket information om hur PFAS har använts i olika branscher. Arbetet kan även resultera i att länen får fler prioriterade objekt att arbeta med om fler objekt bedöms tillhöra riskklass 1 och 2. Under 2025 har även kommuner kommit i gång med inventering av PFAS-förorenade områden. Länsstyrelserna stödjer kommunerna med inventering av nedlagda verksamheter. För objekt med pågående verksamhet, där kommunen är tillsynsmyndighet, genomför kommunen själva inventering med avseende på PFAS. Resultat av inventeringsarbetet kan ses genom att antalet objekt med taggen inventering PFAS i EBH-stödet ökar. I januari 2026 hade 939 objekt taggats. I januari 2025 var motsvarande siffra 218 objekt.

Även antal objekt med konstaterad PFAS i EBH-stödet ökar. I januari 2026 fanns 515 objekt med PFAS som primär förorening och 656 med PFAS som sekundär förorening. I januari 2025 var motsvarande siffror 351 respektive 420. Primär förorening avser den förorening som är styrande för objektet.

Arbetet med PFAS har under året också lett till resultat vad gäller antalet utredda/åtgärdade objekt. En utsökning i EBH-stödet i januari 2026 visar att 515 objekt har utretts eller åtgärdats. I januari 2025 var motsvarande siffra 323 objekt.

MCF:s arbete med kartläggning och prioritering

MCF har gått igenom data från insatser vid bränder där brandsläckningsskum använts mellan åren 1998–2023 och som är inrapporterade från räddningstjänsten i MCF:s system. Målsättningen har varit att identifiera insatser med misstänkt PFAS-innehållande brandsläckningsskum på platser där det föreligger en risk för påverkan på vattenskyddsområde och enskilda vattentäkter (privata brunnar). Rapporten *”Stöd vid identifiering av platser där PFAS-förening från räddningstjänstens insatser eventuellt kan förekomma. Händelser: 1998–2023”* med tillhörande Excel-fil har under 2025 publicerats på MCF:s webbsida [Släckmedel för räddningstjänst](#).

1.3.4 Kunskapsuppbyggnad

Det finns fortfarande stora kunskapsluckor om hur PFAS-föreade områden bör riskbedömas och åtgärdas.

Samverkan med SGI och SGU inom RU PFAS

För att täppa till kunskapsluckorna är en del i Naturvårdsverkets uppdrag därför att samverka med SGI och uppdraget om teknikutveckling och forskning (dnr M2021/02281), som SGI benämner RU PFAS. Uppdraget avser att öka takten i arbetet med att kunna åtgärda områden som förorenats av PFAS. SGI, SGU och Naturvårdsverket har haft regelbundna avstämningsmöten och samverkansmöten om regeringsuppdragen. Syftet med mötena är bland annat att informera varandra om hur arbetet i projekten fortlöper och stämma av hur ekonomin ser ut i projekten.

Resultaten från SGI:s regeringsuppdrag kommer utgöra underlag vid framtagande av tillsynsvägledning om riskbedömning och åtgärder inom delprojekt 3 i RUPFO.

Förekomst och bakgrundshalter av PFAS i mark och grundvatten

Som en del i arbetet med konsekvensanalysen av generella riktvärden för PFAS i mark har SGU under 2023–2025 undersökt förekomst av PFAS i mark och grundvatten på platser utan kända lokala föroreningskällor. Grundvattenprover har tagits i stationsnätet för miljöövervakning runt om i landet. Jordprover har tagits i både glesbygd och tätorter, med syfte att undersöka eventuella skillnader i bakgrundsbelastning mellan rurala och urbana områden.

Resultaten visar att PFAS förekommer i grundvatten i Sverige också på platser utan lokal påverkan eller punktkällor. Särskilt trifluorättiksyra (TFA) tycks förekomma i grundvatten över hela landet. Gränsvärden för dricksvatten (LIVSFS 2022:12) och generella tröskelvärden för grundvatten (SGU-FS 2023:1) överskreds dock endast i ett fåtal prov. En utökad analys av grundvattenundersökningarna under 2025 gav överensstämmande resultat.

I mark uppmättes halter av PFAS på upp till några mikrogram per kilo torrsubstans i humusskiktet och den övre delen av mineraljorden. Jordprover uttagna i rurala och urbana miljöer visade på liknande mönster både i PFAS-halter och i fördelning i djupled, men preliminära resultat visar på något högre halter i vissa urbana områden. Det kan vara stora variationer på regional och lokal nivå. Resultaten är i linje med vad tidigare studier visat, att diffus spridning gör att PFAS uppmäts i mark och vatten över hela landet.

Resultat från undersökningarna publiceras i PM på SGU:s webbsida [PFAS i grundvatten](#). Resultat från grundvattenundersökningar som genomfördes 2024 samt den utökade analysen av resultaten publicerades på webbsidan i december 2025. Resultat från jordprovtagning 2024 kommer att publiceras i början av 2026. Resultat från fältsäsongen 2025 publiceras senare. Insamlad data rapporteras och sparas i nationella datavärdskapet för miljögifter och grundvatten och görs därmed tillgängliga för allmänheten.

Kunskap om förekomst av PFAS i mark och grundvatten på platser utan kända lokala föroreningskällor används som underlag i konsekvensanalysen av generella riktvärden för PFAS i förorenad mark. Underlaget utgör även en viktig komponent för vägledning om riskbedömning av PFAS-förorenade områden.

Pilotprojekt

För att komma bort från schaktsanering av förorenad mark med efterföljande deponering behövs nya och mer innovativa åtgärdsmetoder för förorenade områden. Från och med 2024 finns möjligheten för icke vinstdrivande organisationer att ansöka om bidrag till pilotprojekt för att testa nya metoder i stor skala. Ett sådant projekt som beviljades medel för start under 2025 handlar om biokols/aktivt kols effektivitet avseende fastläggning av PFAS-förorening i olika jordtyper. Det är Norrköpings kommun som beviljats bidrag för att undersöka hur tillsättningen av biokol/aktivt kol kan förhindra spridning av PFAS till grundvatten och upptag i växter. Det är stora områden som är lättförorenade av PFAS som kanske inte kan åtgärdas med urschaktning och omhändertagande, men där spridning kan vara ett problem och där pågående markanvändning inte kan fortsätta på grund av växtupptag av PFAS. Projektet kommer att pågå 2025–2028. Läs mer om satsningen på pilotprojekt på Naturvårdsverkets webb: [Förorenade områden – statlig finansiering](#).

Öka förståelsen för framtida kostnader

Som en del av delprojekt 4 i RUPFO har Naturvårdsverket i ett projekt med SGI och Chalmers tekniska högskola analyserat hur PFAS-förorenade områden kan utvecklas över tid. Analysen har belyst vilka samhällskostnader olika modellerade spridningsscenarier kan innebära, t.ex. om spridningsminskade åtgärder vidtas eller inte. En sammanfattande rapport publicerades på Naturvårdsverkets webb i juni 2025: [Drivkrafter vid hantering av PFAS-förorenade områden](#).

Resultat från analysen visar att spridning av PFAS kan komma att pågå under mycket lång tid i miljön på grund av betydande fastläggnings- och fördröjningseffekter för vissa PFAS-ämnena, till exempel PFOS (perfluoroktansulfonsyra).

Ju tidigare en föroreningsskada upptäcks i förhållande till när den uppstod, desto bättre är förutsättningarna för miljömässigt och samhällsekonomiskt effektiva åtgärder. Andra åtgärder än sådana vid föroreningskällan kan dock vara nödvändiga i de fall skador eller påverkan på grund- och ytvatten redan inträffat, till exempel genom rening av dricksvatten. Förorenade områden som kan antas hota värdefulla dricksvattenresurser bör därför identifieras i ett så tidigt skede som möjligt och övervakas.

Naturvårdsverkets slutsats är att det är nödvändigt att agera på den kunskap vi har idag för att minska spridning av PFAS från förorenade områden. Tillsynsmyndigheten bör skyndsamt agera genom att ställa krav på verksamhetsutövare som bär ansvar för PFAS-förorenade områden, med stöd från Naturvårdsverket som tillsynsväglädd myndighet.

I samband med att rapporten publicerades på Naturvårdsverkets webbsida genomfördes också en kommunikationsinsats inkluderande ett webinarium och inlägg på LinkedIn. Läs mer under avsnitt om kommunikation (1.3.5).

Erfarenhetsåterföring från kartläggningsarbetet

Under hösten 2025 har Naturvårdsverket inhämtat erfarenheter från länsstyrelsernas arbete med inventering av PFAS-förorenade områden. Erfarenheter har hämtats in med hjälp av enkätundersökningar. Utöver det har även data från de verifierande provtagningarna som finansierats via 1:4-anlagets anslagspost 1 sammanställts och analyserats. Resultaten från enkätundersökningen och datasammanställningen kommer att användas för att förbättra länsstyrelsens arbete med inventering och verifierande provtagning av misstänkt PFAS-förorenade områden under 2026. Dataunderlaget kommer även att användas för att säkerställa att informationen i Naturvårdsverkets branschlista är aktuell.

Sammanställning av erfarenheter §28-anmälan

Under 2025 beviljades Länsstyrelsen i Dalarnas län bidrag för att göra en sammanställning av erfarenheter från anmälan enligt 28 § Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd kopplat till spridningsbegränsande in-situ åtgärder av PFAS-förorenade områden. Fokus har varit på de pilotprojekt som genomförs vid Sundsvalls flygplats och Örnsköldsviks flygplats inom ramen för RU PFAS (det regeringsuppdrag SGU/SGI arbetar med). Fler erfarenheter kommer samlas in av Länsstyrelsen i Dalarnas län under 2026 varefter publicering kommer vara aktuell.

Övrig kunskapsuppbyggnad

Naturvårdsverket utför även omvärldsbevakning genom att till exempel delta på PFAS-seminarier om bland annat nya åtgärds- och analysmetoder.

1.3.5 Kommunikation

En förutsättning för att komma framåt i arbetet med PFAS-förorenade områden är att göra ny kunskap, erfarenheter och verktyg tillgängliga för alla de aktörer som bidrar i arbetet med PFAS-förorenade områden. Detta görs dels genom samverkan med olika myndigheter och aktörer, dels genom kommunikationsinsatser riktade till olika aktörer. Kommunikationstillfällena är också en värdefull plattform för att samla in frågor och inspel som kan användas för att identifiera vägledningsbehov samt behov av lämpliga kommunikationsinsatser framöver kopplat till PFAS-förorenade områden.

Naturvårdsverket har under 2025 presenterat på flera konferenser för att sprida information om resultat från arbetet inom regeringsuppdraget, bland annat på länsträffar och branschnätverket Renare Marks vårmöte. På Renare marks vårmöte 2025 höll Naturvårdsverket en workshop om PFAS och masshantering tillsammans med länsstyrelsesamordnarna och FIHM. Workshopen syftade till att ge möjlighet att diskutera hur olika aktörer, inklusive tillsynsmyndigheterna, arbetar med frågeställningar rörande PFAS-förorenad jord och massor i samhället. Vidare syftade workshopen till att visa exempel på ärenden som tillsynsmyndigheterna behöver hantera och på vilken grund beslut fattats i exempelvis exploaterings- och saneringsärenden. Intresset för workshopen var stort och maxantalet för lokalen nåddes.

På Naturvårdsverkets nationella EBH-träff under våren 2025 presenterade forskare vid Chalmers tekniska högskola resultat från den konceptuella samhällsekonomiska analys av åtgärder vid förorenade områden som de tagit fram inom ramen för delprojekt 4 inom RUPFO.

I oktober arrangerade Naturvårdsverket tillsammans med Kemikalieinspektionen och Livsmedelsverket nätverksmötet för det nationella PFAS-nätverket. Mötet arrangerades i Naturvårdsverkets lokaler i Stockholm och genomfördes som ett hybridmöte. Föredragen handlade bland annat om de undersökningar om förekomst och bakgrundshalter av PFAS i mark och grundvatten som SGU genomfört och tillsyn av förorenade områden och pågående verksamheter. Läs mer om nätverksmötet på Naturvårdsverkets webb [Nätverk för PFAS](#).

Under 2025 har Naturvårdsverket, liksom tidigare år, anordnat flera webinarier om förorenade områden. Målsättningen har varit att nå ut till landets länsstyrelser, kommuner och andra som jobbar med förorenade områden, masshantering och statlig finansiering, med förtydliganden och ny vägledning. Bland annat hölls två webinarier med särskilt fokus på PFAS. Det första webinariet anordnades av Naturvårdsverket och MCF och handlade om områden som kan ha förorenats av räddningstjänstens övningar och släckinsatser. Det andra webinariet anordnades av Naturvårdsverket och handlade om resultaten från delprojekt 4. Totalt deltog 377 respektive 426 personer i de två webinarierna.

Under hösten 2025 publicerades en artikel i länsstyrelsernas nyhetsbrev om förorenade områden om det myndighetsgemensamma samarbetet för att stödja de kommunala räddningstjänsterna i arbetet med PFAS-förorenade områden. Samverkan sker mellan MCF, räddningstjänsternas centrala miljönätverk för räddningstjänst, Naturvårdsverket, SGU och länsstyrelserna.

En kommunikationsinsats genomfördes också i samband med publikationen av rapporten inom delprojekt 4. Figur 2 visar en bild som togs fram inom ramen för kommunikationsinsatsen med budskapet om vikten av att vidta åtgärder nu.

Figur 1.2. Budskapsbild som togs fram med hjälp av kommunikationsbyrån Make Your Mark och användes i samband med kommunikationsinsatsen för delprojekt 4 under 2025.

1.4 Sammanställning av anslagsfördelning för PFAS på anslag 1:4, anslagspost 1

Naturvårdsverket beviljade bidrag om:

- totalt 33 miljoner kronor till SGU för perioden 2025–2026, varav 30 miljoner kronor för 2025, för arbete med att genomföra åtgärder på statligt förorenade områden som förorenats av PFAS som en del i uppdraget till SGI om Kunskap och teknikutveckling PFAS (dnr M2021/02281). Nettokostnaden på anslaget under år 2025 blev 23 282 782 kr

- 7 200 000 kronor till SGU för att undersöka förekomst och bakgrundshalter av PFAS i mark och vatten. Nettokostnaden på anslaget under år 2025 blev 6 674 486 kr.
- 2 000 000 kronor till MCF för hantering av kommunala brandövningsplatser. Nettokostnaden på anslaget under år 2025 blev 1 815 183 kronor.
- 130 000 kronor till Länsstyrelsen i Dalarnas län för att göra en sammanställning av erfarenheter kopplat till åtgärder av PFAS-förorenade områden med fokus på anmälan enligt 28 § Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Nettokostnaden på anslaget under år 2025 blev 130 000 kronor.
- 486 000 kronor till SGI för arbete inom Naturvårdsverkets regeringsuppdrag under 2025. Nettokostnaden på anslaget under 2025 blev 486 000 kr.
- 1 000 000 kronor till SGU för stöd, vägledning och samarbete med Naturvårdsverket, MCF och räddningstjänsterna avseende PFAS-föreningar i mark och vatten. Nettokostnaden på anslaget under 2025 blev 1 000 000 kr.
- totalt 60 950 000 kronor till länsstyrelserna för verifierande provtagning i cirka 520 stycken misstänkt PFAS-förorenade områden under 2025. Nettokostnaden på anslaget under år 2025 blev 53 558 700 kr.
- Naturvårdsverket har även direktupphandlat Chalmers tekniska högskola för att ta fram en konceptuell samhällsekonomisk analys av åtgärder vid förorenade områden och vattentäkter. Summan för upphandlingen uppgick till 545 000 kr.

1.5 Naturvårdsverkets slutsatser och medskick

- Antalet kända PFAS-förorenade områden ökar snabbt, vilket innebär ökande behov av styrning och resurser.
- Spridningen från vissa PFAS-förorenade områden har kanske inte nått sin topp, vilket innebär att kostnaderna riskerar att öka om åtgärder skjuts upp.
- Samverkan mellan myndigheter fungerar bättre än tidigare, men fortsatt politiskt stöd för samordning är avgörande samt att resurser avsätts för att möjliggöra samverkan.
- Tillsynen stärks, men kommer kräva fortsatt utbildning, vägledning och finansiering.
- Forskning och teknikutveckling är nödvändigt för att få till långsiktigt hållbara åtgärder av PFAS-förorenade områden.